

PM 2013:185 RII (Dnr 001-1428/2013)

Ökat fokus på arbete för vissa nyanlända invandrare och avveckling av sfi-bonus (Ds 2013:61)

Remiss från Arbetsmarknadsdepartementet

Remisstid den 18 november 2013

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen ”Ökat fokus på arbete för vissa nyanlända invandrare och avveckling av sfi-bonus” (Ds 2013:61) hänvisas till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Ulla Hamilton anför följande.

Ärendet

Statskontoret har haft i uppdrag att följa genomförande av etableringsreformen. Statskontoret gjorde i uppdragets slutrapport bedömningen att möjligheten för en nyanländ med etableringsplan att avvisa ett erbjudet arbete utan att det får några ekonomiska konsekvenser riskerar att leda till ökat utanförskap.

Mot denna bakgrund har Arbetsmarknadsdepartementet genomfört ett utredningsarbete som resulterat i departementspromemorian Ökat fokus på arbete för vissa nyanlända invandrare och avveckling av sfi-bonus. I promemorian föreslås att en nyanländ invandrare som deltar i insatser enligt lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare och utan godtagbart skäl avvisar ett erbjudet lämpligt arbete inte ska ha rätt till fortsatta insatser enligt lagen. Detta ska gälla under förutsättning att han eller hon har arbete eller arbetssökande som huvudsaklig aktivitet enligt sin etableringsplan.

I promemorian föreslås också att prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare ska upphöra att gälla från och med den 1 juli 2014.

Remissen finns att läsa i sin helhet på regeringens hemsida:

<http://www.regeringen.se/sb/d/16971/a/225408>

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Älvsjö stadsdelsnämnd. Utbildningsnämnden har avstått från att besvara remissen. Arbetsmarknadsnämnden har inkommit med ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret anser att de skäl som anförs för förslagen är rimliga. Kontoret delar Arbetsmarknadsdepartementets uppfattning att det inte är förenligt med etableringsuppdragets målsättning att en nyanländ generellt sett ska kunna välja bort egenförsörjning genom arbete.

Arbetsmarknadsförvaltningen välkomnar förslaget om att deltagare i etableringen inte ska ges möjlighet att avvisa lämpligt arbete utan godtagbara skäl.

Socialnämnden anser att det är rimligt att ett likartat regelverk gäller för arbetssökande med etableringsplan och för arbetssökande på den reguljära arbetsmarknaden. Nämnden tillstyrker förslaget att avveckla sfi-bonusen.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd instämmer i att nyanlända ska kunna stängas av från rätt till ersättning om ett erbjudande om ett lämpligt arbete avvisas utan godtagbart skäl.

Skärholmens stadsdelsnämnd anser att ett arbete är en stark faktor för hur väl nyanlända ges möjlighet att integreras i det svenska samhället. Nämnden är i huvudsak positiv till departementets förslag.

Älvsjö stadsdelsnämnd anser att ett system motsvarande det som gäller för arbetssökande som uppstår arbetslöshetsersättning även bör gälla i detta fall.

Mina synpunkter

Nästan en fjärdedel av Stockholms invånare är utrikes födda och hela 203 nationaliteter finns representerade i staden. Det berikar Stockholm. Med invandring kommer kompetens och erfarenhet, som på olika sätt bidrar till Stockholms attraktionskraft och internationella konkurrenskraft. Att råda över sin egen tillvaro medför en större trygghet än att vara beroende av andra. Därför är försörjning genom eget arbete grundläggande för en god etablering.

Etableringsreformens målsättning är att åstadkomma en snabbare etablering på arbetsmarknaden för nyanlända. Därför välkomnar jag förslaget om att deltagare i etableringen inte ska ges möjlighet att avvisa lämpligt arbete utan godtagbara skäl. Det är inte förenligt med etableringsuppdragets syfte att en nyanländ generellt sett ska kunna välja bort egenförsörjning genom arbete. Däremot är det viktigt att en bedömning görs i varje enskilt fall utifrån vad som är bäst för den enskilde. Förslaget kan få konsekvenser för såväl enskilda som för kommunen, inte minst eftersom risken är överhängande att den som utestängs från etableringsplanen istället fastnar i ett beroende av ekonomiskt bistånd. Systemet skulle kunna utformas på samma sätt som det som för arbetssökande som uppstår arbetslöshetsersättning, vilket skulle vara riktigt utifrån en likabehandlingsprincip.

Förutom att skyndsamt få ett eget arbete är kunskaper i svenska centralt för nya stockholmare. Språket underlättar integrationen och chansen att få ett arbete. Att ha ett ekonomiskt incitament för att snabbare lära sig svenska är i grunden ett bra förslag. Men då utvärdering av sfi-bonusen visar på marginella effekter tillstyrker jag departementets förslag om avveckling, med en uppmaning om att undersöka andra förslag som kan effektivisera språkinläringen.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen ”Ökat fokus på arbete för vissa nyanlända invandrare och avveckling av sfi-bonus” (Ds 2013:61) hänvisas till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Stockholm den 6 november 2013

ULLA HAMILTON

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Remiss Ökat fokus på arbete för vissa nyanlända invandrare och avveckling av sfi-bonus, sammanfattning och författningsförslag

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden Karin Wanngård och Roger Mogert (båda S) enligt följande.

Socialdemokraterna ställer sig positiva till förslaget om att avskaffa SFI-bonus. Samhället ska inte lägga resurser på att ge vissa en bonus för att de lär sig ett språk inom en viss tid utan bör satsa dessa på att förbättra SFI-utbildningen generellt. Forskningen visar entydigt på att ekonomiska incitament inte är en faktor som bidrar till inläringen av språk. Detta tillsammans med att systemet verkar orättvist gör att vi är positiva till avskaffandet av SFI-bonusen.

I förslaget presenteras också förslag på att nyanlända invandrare som erbjuds ett jobb men som avvisar erbjudandet ska fråntas rätten till etableringsinsatser. Socialdemokraterna anser att en snabb etablering på arbetsmarknaden är viktig för språkinläring och för att lättare komma in i samhället. Däremot ställer vi oss kritiska till att införa ett likriktat regelverk trots att målgruppernas förutsättningar skiljer sig mycket åt och att lagstiftningen ska ta tydligare hänsyn till individens behov.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet Daniel Helldén (MP) enligt följande.

Vår utgångspunkt är att de flesta vill arbeta. Det är osannolikt att särskilt många nyanlända invånare erbjuds ett lämpligt arbete och tackar nej till det. När det förekommer är det viktigt att noga ta reda på vad det beror på. Det är därigenom som hinder kan undanröjas och fler få arbete.

Vi vänder oss också mot det orimliga system som utvecklats för alla arbetssökande, med kraven på aktiviteter och ifyllande av aktivitetsrapporter. De arbetslösa hålls sysselsatta, ofta genom att söka jobb som det på förhand är klart att de inte kommer att kunna få. Arbetsgivare vill inte lägga ut nya jobb i rädsla att bli överlupna med ansökningar. De arbetslösa som återkommande blir nekade får inte ökade chanser till jobb, och det leder knappast till ökad självkänsla.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av Ann-Margarethe Livh (V) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Som svar på remissen ”Ökat fokus på arbete för vissa nyanlända invandrare och avveckling av sfi-bonus” hänvisas till nedanstående yttrande.

Vi ställer oss bakom förslaget att avskaffa SFI-bonusen och menar att det är andra faktorer än enbart ekonomiska som påverkar vilken tid det tar för en person att lära sig ett annat språk.

I förslaget förs argument fram om att regelverket för etableringsreformen ska likriktas mot kraven som finns i det nya, hårdare regelverket som gäller för de arbetssökande som har arbetslöshetsersättning från och med 1 september 2013. Vi menar att målgruppernas förutsättningar och behov är så pass olika och att regelverken skiljer sig åt så väsentligt att det inte är lämpligt att likrikta bedömningar och regelverk. Effekten av det nya regelverket för a-kassan är varken prövad eller utvärderad, varför det inte går att dra någon slutsats att ett införande av straff i etableringsreformen skulle medföra att målgruppen snabbare skulle komma ut i arbete. Vi anser att det snarare är tillgången på arbetstillfällen som styr möjligheten för individer att få arbete.

I det nya regelverket för a-kassa gäller att den som tackar nej till ett jobb eller arbetsmarknadspolitiskt program eller på annat sätt förlänger sin tid i arbetslöshet för första gången blir avstängd från rätten till ersättning i 5 dagar, andra gången i 10 dagar, tredje gången 45 dagar och fjärde gången förlorar rätt till ersättning tills ett nytt arbetsvillkor är uppfyllt. Straffet som den nyanlände skulle få som ingår i etableringsreformen skulle enligt förslaget motsvara det straff som en mottagare av a-kassa skulle få fjärde gången som denne tackar nej till ett jobb. Den nyanlända personen förlorar sina rättigheter till de övriga insatser som finns i etableringsplanen som SFI, samhällsorientering, stöd av etableringslots (som därmed också blir av med sin ersättning) och andra aktiviteter som planen kan omfatta. Han eller hon förlorar också rätten till etableringsersättning och etableringstillägg per barn upp till 20 år och bostadsersättning för ensamstående. Det ska då tas med i räkningen att detta betydligt hårdare straff riktar sig till en språksvag grupp som har sämre förutsättningar att förstå och ta till sig instruktioner och regler. Risken för missförstånd är uppenbar.

Den nyanlände som får planen och därmed sin försörjning indragen av den här anledningen, hänvisas till kommunen. I Stockholms stad är dock praxis att utreda om personen kunde ha fått försörjning från annat system i första hand eftersom försörjningsstöd via kommunen är samhällets yttersta skyddsnet. Om individen själv har förorsakat inkomstförlusten, ges försörjningsstöd normalt sett inte av kommunen. En person som drabbas av den här regeln riskerar att slås ut till utanförskap. Det hade varit rimligare att stänga av etableringsersättningen i fem dagar i enlighet med de nya a-kassereglerna och inte låta etableringstillägget eller bostadsersättningen påverkas eftersom det är ersättningar som är tänkta att gå till barnen och bostad. Men vi anser inte att den här gruppen ska omfattas av något straff eftersom risken för missförstånd och att man inte tar hänsyn till andra faktorer som kan påverka, till exempel ohälsa, sociala faktorer eller planeringskrock med andra aktiviteter i etableringsplanen är för stor.

Målgruppen som omfattas av etableringsreformen, består av sådana personer som regeringen bedömt kommit till Sverige av skyddsvärda anledningar och som man har bestämt att ge stöd för att integrera sig i landet. Det handlar om människor som kommer från diktaturer och krigshärjade länder som har flytt en humanitärt svår situation. Många har svåra minnen att bära. Vi menar att man inte kan bortse från den problembilden, men inget av detta tas hänsyn till i förslaget. Tvärtom blir straffet hårdare för en person i denna målgrupp än för en som har a-kassa. Tiden i etableringsreformen är den enda tid som den nyanlände har att få chansen att studera SFI och delta i andra åtgärder som ska syfta till arbetsmässig och

språkmässig integration som samhället bekostar. Rätt att återuppta en etableringsplan gäller endast ett år från folkbokföring i en kommun. Med detta förslag förlorar den nyanlände som råkar ut för indragen etableringsplan den chansen.

Särskilt uttalande gjordes av Karin Wanngård, Roger Mogert och Olle Burell (alla S) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (S) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av Stefan Nilsson och Daniel Helldén (båda MP) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (MP) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Statskontoret har haft i uppdrag att följa genomförande av etableringsreformen. Statskontoret gjorde i uppdragets slutrapport bedömningen att möjligheten för en nyanländ med etableringsplan att avvisa ett erbjudet arbete utan att det får några ekonomiska konsekvenser står i direkt motsats till att inlåsnings effekter ska undvikas.

Mot denna bakgrund har Arbetsmarknadsdepartementet genomfört ett utredningsarbete som resulterat i departementspromemorian Ökat fokus på arbete för vissa nyanlända invandrare och avveckling av sfi-bonus. I promemorian föreslås att en nyanländ invandrare som deltar i insatser enligt lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare och utan godtagbart skäl avvisar ett erbjudet lämpligt arbete inte ska ha rätt till fortsatta insatser enligt lagen. Detta ska gälla under förutsättning att han eller hon har arbete eller arbetssökande som huvudsaklig aktivitet enligt sin etableringsplan.

I promemorian föreslås också att prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare ska upphöra att gälla från och med den 1 juli 2014.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skärholmen stadsdelsnämnd och Älvsjö stadsdelsnämnd. Utbildningsnämnden har avstått från att besvara remissen. Arbetsmarknadsnämnden har inkommit med ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 23 oktober 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att de skäl som anförs för förslagen är rimliga. Den utvärdering som genomförts av försöksverksamheten med sfi-bonus visar att effekterna av bonusen är begränsade och att de inte står i proportion till de kostnader som är förenade med insatsen. Vidare delar kontoret arbetsmarknadsdepartementet uppfattning att det inte är förenligt med etableringsuppdragets målsättning att en nyanländ generellt sett ska kunna välja bort egenförsörjning genom arbete.

Stadsledningskontoret kan emellertid konstatera att frågor som rör den övergång till ekonomiskt bistånd som kan bli aktuell då en persons rätt till etableringsersättning upphör, samt frågor om hur de regelverk som styr dessa ersättningar harmoniserar avseende vilka krav som kan ställas på den sökande, inte analyseras. I detta sammanhang kan framhållas att det inte är godtagbart för sökande av ekonomiskt bistånd att avvisa ett erbjudet lämpligt arbete varför de konsekvenser som ett upphörande av etableringsersättning av denna anledning kan få för förutsättningarna för ekonomiskt bistånd behöver belysas. Arbetsmarknadsdepartementet redovisar inte heller i promemorian för möjligheterna att genomföra åtgärder till stöd för att förebygga att personer avvisar erbjudna lämpliga arbeten och därmed förlorar rätten till etableringsersättning.

Stadsledningskontoret anser inte heller att den ekonomiska konsekvensbeskrivningen som görs i departementspromemorian lever upp till de krav som måste ställas på en sådan. I promemorian redogörs översiktligt för att förslaget om en ny upphörandegrund för

etableringsplanen förväntas leda till en ökning av antalet nyanlända som ansöker om försörjningsstöd. Denna ökning förväntas dock kompenseras av att etableringstiden förkortas för ett antal nyanlända varvid, utan närmare analys, slutsatsen dras att förslaget inte ger några konsekvenser för kommunernas kostnader.

Stadsledningskontoret vill med anledning av de risker med förslaget som här uppmärksammas framhålla att det finns starka skäl att överväga alternativa lösningar. En sådan lösning skulle kunna vara att införa ett stegvist förfarande där den inledande sanktionen består av en tillfällig avstängning eller ett avdrag i ersättningen. Stadsledningskontoret bedömning är att ett sådant förslag skulle ge godtagbara konsekvenser för både staten och kommunerna samtidigt som förutsättningarna förbättras för de enskilda att kunna undvika ett avbrott i etableringen och de risker för långvariga negativa konsekvenser som är förenat med ett sådant.

Arbetsmarknadsförvaltningen

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 9 oktober 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsmarknadsförvaltningen har tagit del av arbetsmarknadsdepartementets promemoria avseende ökat fokus på arbete för vissa nyanlända invandrare och avvecklingen av sfi-bonus. Arbetsmarknadsförvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till förslagen i departementspromemorian.

Ökat fokus på arbete för vissa nyanlända invandrare

Arbetsmarknadsförvaltningen anser i enlighet med departementspromemorian att etableringsreformens syfte att åstadkomma en snabbare etablering på arbetsmarknaden för vissa nyanlända invandrare stärks av att deltagare inte kan avvisa ett erbjudande om lämpligt arbete utan godtagbara skäl.

Arbetsmarknadsförvaltningen välkomnar därför förslaget om att deltagare i etableringen inte ska ges möjlighet att avvisa lämpligt arbete utan godtagbara skäl. Förslaget som presenteras i arbetsmarknadsdepartementets promemoria är utformat på ett sådant sätt att regeländringarna främst avser nyanlända där arbete och arbetssökande utgör den primära planeringen i etableringsplanen. En bedömning ska därför göras individuellt i varje enskilt fall utifrån vad som är bäst för den enskilde nyanländes långsiktig etablering på arbetsmarknaden i Sverige. I bedömningen kan till exempel viss hänsyn tas till den nyanländes språkkunskaper i svenska. I enlighet med promemorians förslag kan det i enstaka fall vara befogat att avvisa ett erbjudande om arbete när den nyanlände har stora brister i det svenska språket och detta kan påverka dennes möjligheter att långsiktigt etablera sig på arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadsförvaltningens erfarenhet utifrån kontakter och samarbete med Arbetsförmedlingens lokala etableringskontor i Stockholm är att det i enskilda fall förekommer att nyanlända invandrare avvisar ett erbjudande om lämpligt arbete till förmån för fortsatt delta i etableringsaktiviteter. Förvaltningen anser att det finns exempel då detta inte bör accepteras. Möjligheterna att fortsatt studera sfi vid sidan av ett arbete är goda i Stockholm då undervisning erbjuds på kvällar, helger samt distans. Redan idag finns möjlighet för nyanlända att delta i parallella processer med praktik, arbete i kombination med studier på sfi. Det är viktigt att dessa möjligheter kommuniceras till nyanlända i etableringen.

Arbetsmarknadsförvaltningen ser att det kan uppkomma ekonomiska konsekvenser för kommunerna med det förslag som presenteras i promemorian. Förslaget kan medföra ökade kostnader för ekonomiskt bistånd. I de enskilda fall där en nyanlände avvisar erbjudande om lämpligt arbete och därför inom ramen för det förslagna regelverket förlorar rätten till

etableringsinsatser och etableringsersättning, kan denne vända sig till kommunen för att ansöka om ekonomiskt bistånd. De krav som promemorian föreslår om krav på att acceptera erbjudande om lämpligt arbete gäller redan för ekonomiskt bistånd. I de enskilda fall individen saknar ekonomiska medel att försörja sig, med särskild hänsyn till familjer med barn, är ekonomisk bistånd från kommunen en rättighet och en regeländring kan således medföra en ekonomisk konsekvens för Stockholms stad.

Förvaltningen anser att man bör överväga om det finns skäl att öppna möjligheter att återgå i etableringen om individer då är beredd att ta erbjudet arbete. Om denna möjlighet är helt stängd kan det annars öppna behov för kommunerna att åter börja erbjuda arbetsmarknadsinsatser för nyanlända som lämnat etableringen men som uppbär försörjningsstöd. Finns en möjlighet till återgång till etableringen kan även kommunerna i sin handläggning av ärenden ställa krav på den enskilde att återgå till etableringen och att då acceptera erbjudet arbete.

Avveckling av sfi-bonus

Arbetsmarknadsförvaltningen anser i likhet med det som presenterats i promemorian att sfi-bonusen har haft en marginell effekt på resultaten för sfi och språkinläringen för nyanlända. Förvaltningen gör bedömningen att för den egna verksamheten har sfi-bonusen haft en perifer betydelse för måluppfyllelse och genomströmning i utbildningen. Arbetsmarknadsförvaltningen gör bedömningen att majoriteten av de elever som erhållit sfi-bonusen hade nått samma studieresultat inom tidsramen även utan den ekonomiska stimuleringen.

Arbetsmarknadsförvaltningens erfarenhet från den egna verksamheten är att sfi-bonusen haft en effekt som påverkar arbetslinjen inom etableringen eftersom det har krävts heltidsstudier för att klara av sfi-kursen inom utsatt tid för ett erhålla sfi-bonus. Detta har i enskilda fall varit till nackdel för de nyanlända som valt kombinera arbete med sfi-studier.

Arbetsmarknadsförvaltningen gör bedömningen att avvecklingen av sfi-bonus inte kommer att medföra några ekonomiska konsekvenser för förvaltningen eller Stockholms stad.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 oktober 2013 att som svar på remissen överlämna och åberopa socialförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av ledamoten Inger Stark (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Stefan Nilsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 2 oktober 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Genom etableringsreformen som infördes 1 december 2010 tog staten över det samordnade ansvaret från kommunerna för introduktionen av flyktingar och andra skyddsbehövande samt deras anhöriga. Staten har även tagit över ansvaret för de nyanländas försörjning under introduktionstiden. Syftet med reformen är att åstadkomma en snabbare etablering på arbetsmarknaden för nyanlända invandrare.

Arbetsförmedlingen har haft det samordnade ansvaret för etableringsuppdraget i snart tre år. Stockholms universitet har i uppdrag av regeringen att utvärdera effekterna av reformen och en slutrapport ska lämnas i april 2016. Det finns således inga säkra slutsatser om reformens resultat.

Statskontoret har haft i uppdrag att följa genomförande av reformen och gjorde i

uppdragets slutrapport (Statskontoret 2012:22) bedömningen att möjligheten för en nyanländ med etableringsplan att avvisa ett erbjudet arbete utan att det får några ekonomiska konsekvenser är orimligt. Det strider mot två syften med etableringsreformen – en snabbare etablering på arbetsmarknaden och starkare incitament att söka arbete. Arbetsförmedlingen har i en skrivelse till regeringen framfört att det bör införas en sanktionsmöjlighet om en person med etableringsplan avvisar ett erbjudande om ett lämpligt arbete. Det skulle skapa ett regelverk som överensstämmer med vad som i övrigt gäller på arbetsmarknaden.

I promemorian föreslås att etableringsplanen ska upphöra att gälla när den nyanlände utan godtagbart skäl avvisar ett erbjudet lämpligt arbete, om han eller hon har arbete eller arbetssökande som huvudsaklig aktivitet enligt sin etableringsplan. Förslaget föreslås gälla från 1 juli 2014. Ledning för bedömning vad som ska anses utgöra ett godtagbart skäl att avvisa ett erbjudet lämpligt arbete bör kunna hämtas från den praxis om godtagbart skäl som gäller inom arbetslöshetsförsäkringen.

Förvaltningen tillstyrker i huvudsak förslaget. Det är rimligt att ett likartat regelverk gäller för arbetssökande med etableringsplan och för arbetssökande på den reguljära arbetsmarknaden. Emellertid kan det få till konsekvens att den enskilde aktualiseras inom socialtjänstens försörjningsstöd, vilket inte är grundtanken med etableringsreformen. Det är svårt att beräkna omfattningen av förslaget, men det kan medföra att ett omfattande antal individer blir aktuella inom kommunerna. Kommunerna behöver i så fall kompenseras för ökade kostnader i anslutning till mottagande och stödinsatser till dessa individer.

Den prestationsbaserade stimulansersättningen inom svenskundervisning för invandrare, sfi-bonusen, infördes 1 september 2010. Målet med sfi-bonusen är att förkorta tiden i utbildningen i svenska för invandrare, sfi, så att deltagarna snabbare ska etablera sig på arbetsmarknaden.

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, IFAU, lämnade i december 2012 en utvärdering av den försöksverksamhet som bedrivits mellan 1 juli 2009 och 30 juni 2010 i 13 slumpvis utvalda kommuner, däribland Stockholm. Resultaten visar enligt IFAU på att sfi-bonusen endast visat positiv effekt på studieresultat i en kommun, Stockholm. Inga effekter har kunnat påvisas i de övriga deltagande kommunerna.

I promemorian anges att av omsorg om statsfinanserna bör kostnaden för sfi-bonusen ställas mot den begränsade effekt som verksamheten har uppvisat och föreslår att den avskaffas från 1 juli 2014. Kostnaden för sfi-bonus var 61,5 mnkr år 2012.

Förvaltningen tillstyrker förslaget att avveckla sfi-bonusen. Även om resultaten var bättre i Stockholm än i övriga försökskommuner finns det ingen anledning att behålla ett stimulanssystem med generellt låg effekt.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 oktober 2013 att som svar på remissen överlämna och åberopa Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Anki Erdmann m.fl. (V) och av vice ordföranden Mia Päärni m.fl. (S).

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Birgitta Hald-Svensson m.fl. (MP) *bilaga 1*.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 10 oktober 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen är i huvudsak positiv till de förslag som föreslås i promemorian.

Förvaltningen instämmer i att nyanlända ska kunna stängas av från rätt till ersättning om ett erbjudande om ett lämpligt arbete avvisas utan godtagbart skäl. Förvaltningen instämmer också i att regelverket bör anpassas så att det i större utsträckning överensstämmer med arbetslöshetsförsäkringen. Stadsdelsförvaltningen utgår ifrån att ansvarig myndighet utförligt informerar om att rätten till etableringsersättning är villkorad med att etableringsplanerna ska följas, samt om de sanktioner som följer om ett erbjudande om lämpligt arbete avvisas.

Förvaltningen anser dock att de nyanlända som stängs av från rätten till insatser och ersättning, senare bör ha möjlighet att återfå dessa rättigheter. En jämförelse kan göras med reglerna för A-kassa där arbetssökandes rätt till ersättning upphör först efter upprepade tidsbegränsade avstängningar.

Om förslaget leder till att nyanlända snabbare eller i större utsträckning etablerar sig på arbetsmarknaden kommer kommunernas kostnader för försörjningsstöd att minska.

Om nyanlända avvisar erbjudet arbete trots att rätten till insatser och ersättning därmed upphör, är det däremot troligt att dessa personer kommer att ansöka om försörjningsstöd. Kommunerna riskerar då att få ökade kostnader för både försörjningsstöd och eventuella boendekostnader därutöver. Det finns tyvärr inga säkerställda uppgifter om hur många av de nyanlända som har en etableringsplan och som avvisar ett erbjudande om arbete. Arbetsförmedlingen bedömer att det rör sig om ett fåtal personer. Det är svårt att nu bedöma den samlade ekonomiska effekten av förslagets konsekvenser.

Förvaltningen konstaterar vidare att nyanlända som till följd av förslaget förlorar rätten till etableringsplan och ersättning kan ha fortsatt behov av etableringsfrämjande insatser för att kunna bli självförsörjande. I samband med etableringsreformen avvecklades dock det relativt omfattande och välfungerande flyktingmottagandet som fanns i Rinkeby-Kista stadsdelsområde. Om ansvaret för dessa nyanlända återförs till kommunerna kommer de nyanlända inom detta stadsdelsområde att ingå den ordinarie verksamheten: Jobbtorg, Jobbtorg resurs och Enheten för arbetsmarknadsinsatsers verksamhet.

Gällande förslaget om avveckling av sfi-bonusen bedömer förvaltningen att det är rimligt att avveckla sfi-bonusen eftersom den haft en sådan liten effekt. Förvaltningen noterar dock följande skrivning i avsnittet om ikraftträdande och övergångsbestämmelser: "*lagen ska fortfarande gälla för den som har avslutat utbildning i svenska för invandrare senast den 30 juni 2014*". Detta innebär att personer som har fått information om att de kan få sfi-bonus, som påbörjat/påbörjar sin utbildning enligt nu gällande regler, inte får sfi-bonus om de avslutar sin utbildning senare än den 30 juni. Mot den bakgrunden anser förvaltningen att lagen fortfarande bör gälla för dem som har *påbörjat* sin utbildning senast den 30 juni 2014.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 oktober 2013 att som svar på remissen överlämna och åberopa Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Rebwar Hassan (MP) och Rudy Espinoza (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Rudy Espinoza (V) och Rebwar Hassan (MP), *bilaga 1*.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 oktober 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig i grunden positiv till departementets förslag till förändring i etableringslagstiftningen. Det är otvetydigt så att ett arbete är en stark faktor för hur väl

nyanlända ges möjlighet att integreras i det svenska samhället. Att redan från ankomst till Sverige ha fokus på integration på arbetsmarknaden utifrån den enskildes individuella resurser, svagheter och möjligheter är därför viktigt.

Förvaltningen ställer sig dock några frågor utifrån promemorian. Det står klart att den som utan godtagbara skäl tackar nej till erbjudet arbete som anses vara lämpligt förlorar sin rätt till etableringsplan, och därmed även hela etableringsersättningen. Skulle en person i etablering tacka nej till ett arbete står denne därmed utan inkomst, och kommer med största sannolikhet att behöva vända sig till kommunen för att ansöka om ekonomiskt bistånd. I sin beskrivning av möjliga konsekvenser menar departementet att denna risk inte bedöms som särskilt omfattande. Det är svårt att uttala sig om detta då uppgifter saknas om hur många som hittills tackat nej till erbjudet arbete samt hur många som förväntas göra det. Förvaltningen bedömer dock att det inte är otänkbart att de kommuner/stadsdelar som tar emot personer som förlorat sin etableringsersättning får kännbara ekonomiska konsekvenser. Framför allt finns risken över tid, om de som vänder sig till kommunen blir långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd. Detta borde vägas in i konsekvensbeskrivningen.

Att inte heller möjliggöra för ett återinträde i etableringen ser förvaltningen som problematiskt. Det framgår inte tydligt av promemorian vad departementet grundar sitt ställningstagande i frågan på, endast att ”införa ett åtgärdssystem så som i arbetslöshetsförsäkringen kräver större anpassningar av regelverket för etableringsuppdraget”. Att helt omöjliggöra återinträde kan öka riskerna för att de som förlorar rätten till etableringsplan i stället blir långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd om de inte snabbt efteråt hittar annan försörjning. Det anser förvaltningen ökar på den risk för konsekvenser som nämnts ovan, samt att den enskilde drabbas oskäligt hårt av ett enda beslut.

Avslutningsvis kan förvaltningen se att departementets förslag framför allt handlar om att göra lagstiftningen konsekvent med regeringens intentioner. Det finns knapphändiga uppgifter om hur många som i dagsläget väljer att avböja ett arbete, och det är därför svårt att uppskatta hur många som genom lagändringen skulle välja att tacka ja till samma arbete. De föreslagna förändringarna handlar alltså inte om att åtgärda ett problem, utan att skapa en stringens mellan lagens utformning och lagstiftarens intentioner. Förvaltningen ser ett värde i det, och är som nämnt ovan i grunden positiv till förändringen. Med ovan beskrivna reservationer ska den delen av remissen anses besvarad.

Avvecklande av sfi-bonus

Gällande förslaget att avveckla den prestationsbaserade sfi-bonusen har förvaltningen inletat att anföra. Remissen i sin helhet ska därmed anses vara besvarad.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 oktober 2013 att som svar på remissen överlämna och åberopa Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av ledamoten Jenny Norberg (V), *bilaga 1*.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 oktober 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till intentionerna i departementspromemorian *Ökat fokus på arbete för vissa nyanlända invandrare och avveckling av sfi-bonus*. Arbete är en viktig faktor för hur väl nyanlända ges möjlighet att integreras i det svenska samhället. Att redan under introduktionen ha fokus på integration på arbetsmarknaden utifrån den

enskildes individuella resurser, svagheter och möjligheter är centralt.

I promemorian föreslås att etableringsplanen ska upphöra att gälla om den nyanlände utan godtagbart skäl tackar nej till ett erbjudet lämpligt arbete och om arbete eller arbetsökande är huvudsaklig aktivitet i etableringsplanen. Personen står då utan rätt till etableringsersättning, etableringstillägg eller bostadsersättning och kommer med största sannolikhet att behöva vända sig till kommunen för att ansöka om ekonomiskt bistånd.

Enligt den bedömning som departementet gjort har förslaget sammantaget inte några konsekvenser för kommunernas kostnader för ekonomiskt bistånd. Detta är dock inte möjligt att uttala sig om, då inga uppgifter finns om hur många som hittills tackat nej eller förväntas tacka nej till erbjudet arbete. Det går därför inte heller att uppskatta hur många som på grund av föreslagen förändring då skulle tacka nej till arbete. Förvaltningen menar att det således kan få ekonomiska konsekvenser för den berörda kommunen.

Förvaltningen anser att ett system motsvarande det som gäller för arbetssökande som uppbär arbetslöshetsersättning bör gälla även i detta fall. Detta skulle innebära att personen skulle ha rätt att åter erhålla etableringsersättning, etableringstillägg eller bostadsersättning efter en viss karenstid.

RESERVATIONER M.M.

Socialnämnden

Reservation anfördes av Inger Stark (V) enligt följande.

1. Socialnämnden beslutar enligt förvaltningens förslag om att SFI-bonusen ska avskaffas.
2. Socialnämnden avslår förvaltningens förslag om att en nyanländ som tackar nej till erbjudet arbete får sin etableringsplan avslutad.
3. Socialnämnden justerar paragrafen omedelbart

Vi ställer oss bakom förslaget att avskaffa SFI-bonusen och menar att det är andra faktorer än enbart ekonomiska som påverkar vilken tid det tar för en person att lära sig ett annat språk.

I förslaget förs argument fram om att regelverket för etableringsreformen ska likriktas mot kraven som finns i det nya, hårdare regelverket som gäller för de arbetssökande som har arbetslöshetsersättning från och med 1 september 2013. Vi menar att målgruppernas förutsättningar och behov är så pass olika och att regelverken skiljer sig åt så väsentligt att det inte är lämpligt att likrikta bedömningar och regelverk. Effekten av det nya regelverket för a-kassan är varken prövad eller utvärderad, varför det inte går att dra någon slutsats att ett införande av straff i etableringsreformen skulle medföra att målgruppen snabbare skulle komma ut i arbete. Vi anser att det snarare är tillgången på arbetstillfällen som styr möjligheten för individer att få arbete.

I det nya regelverket för a-kassa gäller att den som tackar nej till ett jobb eller arbetsmarknadspolitiskt program eller på annat sätt förlänger sin tid i arbetslöshet för första gången blir avstängd från rätten till ersättning i 5 dagar, andra gången i 10 dagar, tredje gången 45 dagar och fjärde gången förlorar rätt till ersättning tills ett nytt arbetsvillkor är uppfyllt. Straffet som den nyanlände skulle få som ingår i etableringsreformen skulle enligt förslaget motsvara det straff som en mottagare av a-kassa skulle få fjärde gången som denne tackar nej till ett jobb. Den nyanlända personen förlorar sina rättigheter till de övriga insatser som finns i etableringsplanen som SFI, samhällsorientering, stöd av etableringslots (som därmed också blir av med sin ersättning) och andra aktiviteter som planen kan omfatta. Han eller hon förlorar också rätten till etableringsersättning och etableringstillägg per barn upp till 20 år och bostadsersättning för ensamstående. Det ska då tas med i räkningen att detta betydligt hårdare straff riktar sig till en språksvag grupp som har sämre förutsättningar att förstå och ta till sig instruktioner och regler. Risken för missförstånd är uppenbar.

Den nyanländ som får planen och därmed sin försörjning indragen av den här anledningen, hänvisas till kommunen. I Stockholms stad är dock praxis att utreda om personen kunde ha fått försörjning från annat system i första hand eftersom försörjningsstöd via kommunen är samhällets yttersta skydds nät. Om individen själv har förorsakat inkomstförlusten, ges försörjningsstöd normalt sett inte av kommunen. En person som drabbas av den här regeln riskerar att slås ut till utanförskap. Det hade varit rimligare att stänga av etableringsersättningen i fem dagar i enlighet med de nya a-kassereglerna och inte låta etableringstillägget eller bostadsersättningen påverkas eftersom det är ersättningar som är tänkta att gå till barnen och bostad. Men vi anser inte att den här gruppen ska omfattas av något straff eftersom risken för missförstånd och att man inte tar hänsyn till andra faktorer som kan påverka, till exempel ohälsa, sociala faktorer eller planeringskrock med andra aktiviteter i etableringsplanen är för stor.

Målgruppen som omfattas av etableringsreformen, består av sådana personer som regeringen bedömt kommit till Sverige av skyddsvärda anledningar och som man har bestämt att ge stöd för att integrera sig i landet. Det handlar om människor som kommer från

diktaturer och krigshärjade länder som har flytt en humanitärt svår situation. Många har svåra minnen att bära. Vi menar att man inte kan bortse från den problembilden, men inget av detta tas hänsyn till i förslaget. Tvärtom blir straffet hårdare för en person i denna målgrupp än för en som har a-kassa. Tiden i etableringsreformen är den enda tid som den nyanlände har att få chansen att studera SFI och delta i andra åtgärder som ska syfta till arbetsmässig och språkmässig integration som samhället bekostar. Rätt att återuppta en etableringsplan gäller endast ett år från folkbokföring i en kommun. Med detta förslag förlorar den nyanlände som råkar ut för indragen etableringsplan den chansen.

Särskilt uttalande gjordes av Stefan Nilsson m.fl. (MP) enligt följande.

Vi har svårt att tänka oss att det rör sig om särskilt många nyanlända invånare som erbjuds ett lämpligt arbete och tackar nej till det. Visst finns det en rimlighet i likartade regelverk, men problematiken är snarare den motsatta. Få är de människor som kommer till Sverige som inte blir överlyckliga över utsikten av ett arbete och att kunna klara sig själv.

Vår utgångspunkt är att de flesta vill arbeta. Det gäller att noga ta reda vad en bristande vilja att ta ett arbete beror på. Det är därigenom som hinder kan undanröjas och fler få arbete. Ibland kan de ha förklaringar, såsom dålig tilltro till att man klarar det, PTSD eller en förlamande oro för släktingar i krigssituation.

Det finns en klar problematisk del i förslaget. Det sägs att förslaget endast ska gälla för dem vars etableringsplaner huvudsakligen består av arbete eller arbetssökande, (alltså vid sidan av andra etableringsåtgärder) vilket beskrivs innebära mer än hälften av etableringsinsatsernas totala omfattning. Det här är knappast ett rättssäkert instrument. Det beror ju på hur handläggare bedömt en enskilds situation, och det är knappast orimligt att tro att handläggare gör olika bedömningar.

Vi vänder oss också mot det orimliga system som utvecklats för alla arbetssökande, med kraven på aktiviteter och ifyllande av aktivitetsrapporter. De arbetslösa hålls sysselsatta, ofta genom att söka jobb som på förhand är klart ger ett nej. Arbetsgivare vill inte lägga ut nya jobb i rädsla att bli överlupna med ansökningar. De arbetslösa som återkommande blir nekade får inte ökade chanser till jobb, och det leder knappast till ökad självkänsla.

Rinkeby-Kista Stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Anki Erdmann m.fl. (V) och Mia Päärni m.fl. (S) enligt följande.

Det finns många faktorer som påverkar hur snabbt man lär sig ett språk. Ekonomi är inte en av dessa faktorer och vi ser därför positivt på ett avskaffande av sfi-bonusen. De personer som fått ta del av dessa pengar hade ändå lärt sig svenska lika fort. Om man hade tagit del av språkforskningen hade förhoppningsvis inte sfi-bonus någonsin kommit på tal. Dessa pengar hade kunnat användas till bättre saker, till exempel för att förbättra undervisningen.

I förslaget förs argument fram om att regelverket för etableringsreformen ska likriktas mot kraven som finns i det nya, hårdare regelverket som gäller för de arbetssökande som har arbetslöshetsersättning. Vi menar att målgruppernas förutsättningar och behov är så pass olika och att regelverken skiljer sig åt så väsentligt att det inte är lämpligt att likrikta bedömningar och regelverk. Effekten av det nya regelverket för a-kassan är varken prövad eller utvärderad, varför det inte går att dra någon slutsats att ett införande av straff i etableringsreformen skulle medföra att målgruppen snabbare skulle komma ut i arbete. Vi anser att det snarare är tillgången på arbetstillfällen som styr möjligheten för individer att få arbete.

I det nya regelverket för a-kassa gäller att den som tackar nej till ett jobb eller arbetsmarknads-politiskt program eller på annat sätt förlänger sin tid i arbetslöshet för första gången blir avstängd från rätten till ersättning i 5 dagar, andra gången i 10 dagar, tredje gången 45 dagar och fjärde gången förlorar rätt till ersättning tills ett nytt arbetsvillkor är

uppfyllt. Straffet som den nyanlände skulle få som ingår i etableringsreformen skulle enligt förslaget motsvara det straff som en mottagare av a-kassa skulle få fjärde gången som denne tackar nej till ett jobb. Den nyanlända personen förlorar sina rättigheter till de övriga insatser som finns i etableringsplanen som SFI, samhällsorientering, stöd av etableringslots (som därmed också blir av med sin ersättning) och andra aktiviteter som planen kan omfatta. Han eller hon förlorar också rätten till etableringsersättning och etableringstillägg per barn upp till 20 år och bostadsersättning för ensamstående. Det ska då tas med i räkningen att detta betydligt hårdare straff riktar sig till en språksvag grupp som har sämre förutsättningar att förstå och ta till sig instruktioner och regler. Risken för missförstånd är uppenbar.

Den nyanländ som får planen och därmed sin försörjning indragen av den här anledningen, hänvisas till kommunen. I Stockholms stad är dock praxis att utreda om personen kunde ha fått försörjning från annat system i första hand eftersom försörjningsstöd via kommunen är samhällets yttersta skyddsnät. Om individen själv har förorsakat inkomstförlusten, ges försörjningsstöd normalt sett inte av kommunen. En person som drabbas av den här regeln riskerar att slås ut till utanförskap. Det hade varit rimligare att stänga av etableringsersättningen i fem dagar i enlighet med de nya a-kassereglerna och inte låta etableringstillägget eller bostadsersättningen påverkas eftersom det är ersättningar som är tänkta att gå till barnen och bostad. Men vi anser inte att den här gruppen ska omfattas av något straff eftersom risken för missförstånd och att man inte tar hänsyn till andra faktorer som kan påverka, till exempel ohälsa, sociala faktorer eller planeringskrock med andra aktiviteter i etableringsplanen är för stor.

Målgruppen som omfattas av etableringsreformen, består av sådana personer som regeringen bedömt kommit till Sverige av skyddsvärda anledningar och som man har bestämt att ge stöd för att integrera sig i landet. Det handlar om människor som kommer från diktaturer och krigshärjade länder som har flytt en humanitärt svår situation. Många har svåra minnen att bära. Vi menar att man inte kan bortse från den problembilden, men inget av detta tas hänsyn till i förslaget. Tvärtom blir straffet hårdare för en person i denna målgrupp än för en som har a-kassa. Tiden i etableringsreformen är den enda tid som den nyanlände har att få chansen att studera SFI och delta i andra åtgärder som ska syfta till arbetsmässig och språkmässig integration som samhället bekostar. Rätt att återuppta en etableringsplan gäller endast ett år från folkbokföring i en kommun. Med detta förslag förlorar den nyanlände som råkar ut för indragen etableringsplan den chansen.

Särskilt uttalande gjordes av Birgitta Hald-Svensson m.fl. (MP) enligt följande.

Ingen verkar tycka att stimulansersättningen, sfi-bonus, har fungerat och det finns ingen anledning att behålla den.

När det gäller krav för nyanlända invandrades att acceptera ett erbjudet lämpligt arbete för att ha rätt till fortsatta insatser som etableringsersättning och bostadsersättning så tycker vi att ”lämpligt arbete” är otydligt och handläggare kan göra olika bedömningar.

Vi har svårt att tänka oss att särskilt många nyanlända som erbjuds arbete tackar nej till det. De allra flesta vill inget hellre än att ha ett arbete och att kunna klara sig på det. Skulle det visa sig att några personer visar bristande vilja så beror det kanske på osäkerhet om de tror sig klara arbetet, post traumatisk stress eller oro för familj i krigszoner och då bör man få hjälp i stället för att sparkas ut ur systemet. De nyanlända måste ju leva, äta och bo även om de skulle neka att ta ett ”lämpligt” jobb. Då hamnar ansvaret hos kommunerna och försörjningsstödet i stället.

Vi hoppas också att de nyanlända och alla arbetssökande slipper de märkliga system som utvecklats för arbetssökande med krav på aktiviteter och ifyllande av aktivitetsrapporter. De arbetssökande ska hållas sysselsatta ofta genom att söka jobb som man på förhand kan se ger ett nej. Arbetsgivare vill inte lägga ut jobb av rädsla för berg av ansökningar med fel kvalifikationer. De arbetssökande som får nej ständigt får inte ökade chanser till jobb utan sämre självkänsla.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Rebwar Hassan (MP) Rudy Espinoza m.fl. (V) enligt följande.

Förvaltningen uttrycker flera viktiga farhågor med förändringen, främst förflyttningen av kostnaden när ekonomiskt stöd dras in. Men därutöver borde man också vara tydlig med det resursslöseri som etableringsreformen kommer att innebära. Därför föreslår vi:

Att delvis godkänna förvaltningens förslag

Att tillföra följande till remissvaret:

En förändring som avbryter etableringsplanen för att personen i fråga avvisar ett jobb går ut över de nyanlända som på något sätt är utbildade för ett arbete men behöver tid för att kunna ta det. Arbetsökande nyanlända kan till exempel behöva en extra utbildningsinsats, praktikerfarenhet eller ytterligare språkkunskaper och därför inte kunna ta ett jobb när som helst. Därför är inte likställandet med andra arbetslösa rimligt.

Arbete är en bra väg in i samhället. Men att tvinga någon att göra något den varken kan eller vill och försämra möjligheten att utvecklas kommer enbart försvåra etableringen. Att tvinga nyanlända att ta jobb de inte är utbildade eller lämpade för riskerar att förstöra karriärer och slösa med mänskliga resurser.

Särskilt uttalande gjordes av Rebwar Hassan (MP) Rudy Espinoza (V) enligt följande.

Att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag om att SFI-bonusen ska avskaffas

Att nämnden avslår förvaltningens förslag om att en nyanländ som tackar nej till erbjudet arbete får sin etableringsplan avslutad

Vi ställer oss bakom förslaget att avskaffa SFI-bonusen och menar att det är andra faktorer än enbart ekonomiska som påverkar vilken tid det tar för en person att lära sig ett annat språk.

Remissinstansen argumenterar för att regelverket för etableringsreformen ska likrikta med kraven som finns i det nya, hårdare regelverket som gäller för de arbetsökande som har arbetslöshetsersättning från och med 1 september 2013. Vi menar att målgruppernas förutsättningar och behov är så pass olika och att regelverken skiljer sig åt så väsentligt att det inte är lämpligt att likrikta bedömningar och regelverk. Effekten av det nya regelverket för a-kassan är varken prövad eller utvärderad, varför det inte går att dra någon slutsats att ett införande av straff i etableringsreformen skulle medföra att målgruppen snabbare skulle komma ut i arbete. Vi anser att det snarare är tillgången på arbetstillfällen som styr möjligheten för individer att få arbete.

I det nya regelverket för a-kassa gäller att den som tackar nej till ett jobb eller arbetsmarknadspolitiskt program eller på annat sätt förlänger sin tid i arbetslöshet för första gången blir avstängd från rätten till ersättning i 5 dagar, andra gången i 10 dagar, tredje gången 45 dagar och fjärde gången förlorar rätt till ersättning tills ett nytt arbetsvillkor är uppfyllt.

Straffet som den nyanlände skulle få som ingår i etableringsreformen skulle enligt förslaget motsvara det straff som en mottagare av a-kassa skulle få fjärde gången som denne tackar nej till ett jobb. Den nyanlända personen förlorar sina rättigheter till de övriga insatser som finns i etableringsplanen som SFI, samhällsorientering, stöd av etableringslots (som därmed också blir av med sin ersättning) och andra aktiviteter som planen kan omfatta.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Jenny Norberg (V) enligt följande.

1. Att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag om att SFI-bonusen ska avskaffas
2. Att nämnden avslår förvaltningens förslag om att en nyanländ som tackar nej till erbjudet arbete får sin etableringsplan avslutad

Vi ställer oss bakom förslaget att avskaffa SFI-bonusen och menar att det är andra faktorer än enbart ekonomiska som påverkar vilken tid det tar för en person att lära sig ett annat språk.

I förslaget förs argument fram om att regelverket för etableringsreformen ska likrikta mot kraven som finns i det nya, hårdare regelverket som gäller för de arbetssökande som har arbetslöshetsersättning från och med 1 september 2013. Vi menar att målgruppernas förutsättningar och behov är så pass olika och att regelverken skiljer sig åt så väsentligt att det inte är lämpligt att likrikta bedömningar och regelverk. Effekten av det nya regelverket för a-kassan är varken prövad eller utvärderad, varför det inte går att dra någon slutsats att ett införande av straff i etableringsreformen skulle medföra att målgruppen snabbare skulle komma ut i arbete. Vi anser att det snarare är tillgången på arbetstillfällen som styr möjligheten för individer att få arbete.

I det nya regelverket för a-kassa gäller att den som tackar nej till ett jobb eller arbetsmarknads-politiskt program eller på annat sätt förlänger sin tid i arbetslöshet för första gången blir avstängd från rätten till ersättning i 5 dagar, andra gången i 10 dagar, tredje gången 45 dagar och fjärde gången förlorar rätt till ersättning tills ett nytt arbetsvillkor är uppfyllt. Straffet som den nyanlände skulle få som ingår i etableringsreformen skulle enligt förslaget motsvara det straff som en mottagare av a-kassa skulle få fjärde gången som denne tackar nej till ett jobb. Den nyanlända personen förlorar sina rättigheter till de övriga insatser som finns i etableringsplanen som SFI, samhällsorientering, stöd av etableringslots (som därmed också blir av med sin ersättning) och andra aktiviteter som planen kan omfatta. Han eller hon förlorar också rätten till etableringsersättning och etableringstillägg per barn upp till 20 år och bostadsersättning för ensamstående. Det ska då tas med i räkningen att detta betydligt hårdare straff riktar sig till en språksvag grupp som har sämre förutsättningar att förstå och ta till sig instruktioner och regler. Risker för missförstånd är uppenbar.

Den nyanländ som får planen och därmed sin försörjning indragen av den här anledningen, hänvisas till kommunen. I Stockholms stad är dock praxis att utreda om personen kunde ha fått försörjning från annat system i första hand eftersom försörjningsstöd via kommunen är samhällets yttersta skydds nät. Om individen själv har försakat inkomstförlusten, ges försörjningsstöd normalt sett inte av kommunen. En person som drabbas av den här regeln riskerar att slås ut till utanförskap. Det hade varit rimligare att stänga av etableringsersättningen i fem dagar i enlighet med de nya a-kassereglerna och inte låta etableringstillägget eller bostadsersättningen påverkas eftersom det är ersättningar som är tänkta att gå till barnen och bostad. Men vi anser inte att den här gruppen ska omfattas av något straff eftersom risken för missförstånd och att man inte tar hänsyn till andra faktorer som kan påverka, till exempel ohälsa, sociala faktorer eller planeringskrock med andra aktiviteter i etableringsplanen är för stor.

Målgruppen som omfattas av etableringsreformen, består av sådana personer som regeringen bedömt kommit till Sverige av skyddsvärda anledningar och som man har bestämt att ge stöd för att integrera sig i landet. Det handlar om människor som kommer från diktaturer och krigshärjade länder som har flytt en humanitärt svår situation. Många har svåra minnen att bära. Vi menar att man inte kan bortse från den problembilden, men inget av detta tas hänsyn till i förslaget. Tvärtom blir straffet hårdare för en person i denna målgrupp än för en som har a-kassa. Tiden i etableringsreformen är den enda tid som den nyanlände har att få chansen att studera SFI och delta i andra åtgärder som ska syfta till arbetsmässig och språkmässig integration som samhället bekostar. Rätt att återuppta en etableringsplan gäller endast ett år från folkbokföring i en kommun. Med detta förslag förlorar den nyanlände som råkar ut för indragen etableringsplan den chansen.